

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Vojna za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-1242

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CHelsea 3-1242

No. 184. — Štev. 184.

NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 7, 1937 — SOBOTA, 7. AVGUSTA, 1937

Volume XLV. — Letnik XLV.

KOMPANIJE SO DALE MILLJONE — ZA ŠPIJONAŽO

CHRYSLERJEVA TOVARNA ŠE VEDNO POČIVA; JEKLARJI 75-ODSTOTNO ORGANIZIRANI

Unija očita družbi, družba pa uniji, da je kršila pogodbo. — Remington-Rand je plačala v enem samem letu milijon sedemstotisoč dolarjev detektivskim agenturam. — National Labor Board naj razpiše volitve.

DETROIT, Mich., 6. avgusta. — Vsa prizadevanja za poravnavo novega spora, ki je izbruhnil v avtni industriji, so se izjalovila. Kakor znano, je prišlo do nesoglasja med Chrysler Corporation in United Automobile Workers unijo. Obe stranki si medsebojno očitata kršenje pogodbe.

Plymouth tovarna, ki jo je dela Chryslerjeva družba zapreti, še vedno počiva, in 11,000 delavcev je brez dela. Neprosto voljne počitnice ima pa tudi 10,000 delavcev, zaposlenih pri Briggs Manufacturing Company, katera izdeluje karosije za Chryslerjevo tovarno.

United Automobile Workers so pri Chryslerju v večini, zadnji čas se je pa osnovala še druga, neodvisna organizacija, ki precej diši po kompanijski uniji. Med člani Lewisove unije in člani nove unije se je vnel spor. Družba pravi, da ji ni kazalo drugega kot prenehati obratovati.

Homer Martin, predsednik United Automobile Workers, je rekel: — Kot beli dan je jasno, da je kompanija prekršila pogodbo, sklenjeno z unijo. Povrh tega je pa še tovarno zaprla. Če to ni kršenje pogodbe, ne vem, kaj je to.

Zastopniki unije in Chryslerjeve korporacije se sicer neprestano posvetujejo, toda posvetovanja nimajo zaželjivega uspeha. Unija zahteva, naj družba sprejme nazaj štiri delavce, ki jih je odpustila, češ, da so izzvali pretep v Plymouth tovarni. Družba tega seveda noče storiti.

Unija je pozvala Nat'l Labor Relations Board, naj razpiše volitve, ki naj pokaže, katera organizacija ima med delavci v Chryslerjevih tovarnah več pristašev. Po zatrdilu Martina so neodvisno organizacijo ustanovili Chryslerjevi uradniki ter s tem vnovič prekršili pogodbo, sklenjeno začetkom pomladi.

Kompanija pa odgovarja: — Niti Chryslerjeva korporacija niti katerikoli njenih uradnikov nima nobenega opravka z ustanovitvijo oziroma z poslovanjem neodvisne organizacije. V sredo so se zavrhili v Plymouth tovarni krvavi izgredi, vsled česar je bila tovarna prisiljena ustaviti obratovanje. Mi pravimo, da so se izgredi zavrhili z vednostjo oziroma po naročilu United Automobile Workers. Voditelji organizacije zatrjujejo, da to ni res. Če to ni res, je znamenje, da Martinova organizacija ne more kontrolirati svojih članov.

Martin in Lewis seveda vse to zanikujeta.

WASHINGTON, D. C., 6. avgusta. — Za borbo proti organiziranju delavcev so lani potrošile tri velike korporacije — Remington-Rand, General Motors in Chrysler — dva milijona dolarjev. To je razvidno iz letnega poročila, ki so ga poslale Securities and Exchange komisiji.

Remington-Rand Inc., je potrošila v letu, ki se je končalo dne 31. marca 1937, nad \$1,700,000. Denar je bil izplačan raznim detektivskim družbam ter "pažnikom in stražnikom". Precej je dobila Burnsova detektivska agencija. General Motors je dala za "zaščito tovarni" \$163,000. Od tega denarja je dobila Pinkertonova detektivska agencija \$140,000.

Chryslerjeva korporacija je dala detektivskim agenturam nad \$70,000.

Patriarh Varnava ni bil zastrupljen

LONDON IN RIM STA SE ZBLIŽALA

Pariz je zadovoljen s tem zblizanjem. — Francija se zopet bavi z vprašanjem Locarnske pogodbe.

PARIZ, Francija, 5. avgusta. — Blizu vnanjega urada stoji krogi zagotavljajo, da je Francija popolnoma zadovoljna, da sta si angleški ministrski predsednik Neville Chamberlain in italijanski ministrski predsednik Mussolini izmenjala prijazna pisma.

Diplomati so mnenja, da je bil to prvi Chamberlainov korak, da pomiri Evropo s tem, da omeji špansko državljansko vojno samo na Španijo in da dovede do nove Locarnske pogodbe med zapadnimi državami.

Diplomati tudi pričakujejo, da se bo sedaj Chamberlain s prijazno kretnjo obrnil tudi do Nemčije.

Ako se bo Chamberlainu posrečilo dovesti kancelerja Hitlerja do kakšnega sporazuma glede nevmešavanja na Španjskem, ni potem nobene zapreke, da ne bi moglo do jeseni priti do nove Locarnske pogodbe.

Ze davno si je angleški vnanji minister Anthony Eden prizadeval, da skupno s Francijo izboljša odnose s Nemčijo in Italijo in da sklene z njimi pogodbo, po kateri bi bil Evropi zagotovljen mir.

Diplomatski krogi pa zagotavljajo, da izboljšanje odnosov med Anglijo in Italijo ne bo imelo za posledico zmanjšanja prijateljstva s Francijo.

EKSPLOZIJA V TOPILNICI

En delavec je bil ubit. — 40 delavcev ranjenih. Eksplozija je nastala v veliki ognjeni peči.

PATERSON, N. J., 6. avgusta. — Eksplozija, ki je kmalu po osmih zjutraj porušila topilnico Worldbests Brake Lining Company, je zahtevala življenje 40 let starega Johna Loughreya. Bati se je tudi, da izmed 40 ranjenih 58 let stari George Walmsley ne bo prenesel poškodb.

V St. Johns bolnišnico je bilo prepeljanih 13 resnejše poškodovanih, 27 manj ranjenih; pa so zdravniki obvezali na mestu.

Eksplozija je nastala v velikanski peči v poslojpu litarne, kjer je bil v usodeplnem trenutku zaposlen Loughrey, medtem ko je Walmsley stal tik pred vrati peči. Štirje delavci so se rešili izpod raz-

AVTOMOBILI BODO DRAŽJI

Cadillac, La Salle in Oldsmobile avtomobili bodo od \$45 do \$100 dražji. — Zvišanje za Buick, Pontiac in Chevrolet avtomobile še ni bilo naznanjeno.

DETROIT, Mich., 6. avgusta. — Vsi oddelki General Motors Corporation — Cadillac, La Salle, Oldsmobile, Pontiac, Chevrolet in Buick — so naznanili, da bo zvišana cena avtomobilom.

Cene Oldsmobile avtomobilom bod 9. avgusta zvišane za \$45, Cadillac 14. avgusta za \$100, La Salle avtomobili pa bodo istega dne podraženi za \$60. Buick avtomobili bodo 9. avgusta podraženi za 3 do 4 odstotke (\$30 do \$60). Pontiac in Chevrolet nameravanega podražnja še nista naznanila.

Javnost je bila pripravljena na to podražnje, toda cene so bila zvišane manj, kot je bilo splošno domnevano. Zato pa se more pričakovati, da bodo koncem septembra, ali pa v pričetku oktobra, ko pridejo na trg novi avtomobili, cene še enkrat zvišane.

Z druge strani pa prihaja zagotovilo, da industrija za prihodnje leto pričakuje zelo veliko produkcijo in bo zadovoljna z manjšim dobičkom, ako bo popraševanje zelo visoko.

Obenem z zvišanjem cen je Oldsmobile naznanila, da bo za nekaj časa v njenih tovarnah delo prenehale. Tudi Fisher Body tovarne, ki zalagajo Oldsmobile z lesenim ogrodjem, bodo prenehale z delom ter bodo med tem časom izdelale modele za nove avtomobile. 80 odstotkov Oldsmobile tovarn bo vstavilo delo dva tedna, ostalih 20 odstotkov pa en mesec.

Ford Motor Company je pred kratkim cene svojim avtomobilom zvišala za \$15 do \$55.

TOČA IZBILA ZOBE

BURLINGTON, Cal., 5. avgusta. — Mizar Amos Holland je tekem nevihte gledal proti nebu. Velika toča ga je zadel na usta; izbila mu je dva zoba in presekala ustnice.

valin poslopja. Walmsley in Loughrey pa sta bila zasuta in Loughrey je bil še mrtev, ko so ga potegnili izpod razvalin.

Ostali ranjeni delavci so delali v drugih prostorih litarne in jih je večinoma ranila vžita sadra, ki je padala s postelje. Gasilci so požar kmalu obvladali in pogasili.

KATALONCI SO SE PRIDRUŽILI REPUBLICANCIEM

Avtomna Katalonija se je slednjič pridružila Valenciji. — Republikanci so poklali Marokance.

PARIZ, Francija, 6. avgusta. — Nova katalonska armada 200,000 dobro izvežbanih vojakov je posegla v boje s španskimi republikanci na gorah in dolini aragonski fronti. Po mnenju vojaških opazovalcev bo ta armada obrnila vojno srečo na stran republikancev.

Izmed treh zborov te velikanske vojaške sile je en zbor zavzel postojanke vzhodno od Teruela in je njegova naloga preprečiti generalu Francu, da bi prodril do Sredozemskega morja in bi odrezal Valencijo od Madrida.

Drugi zbor se je razpostavil severno in južno od reke Erba ter ogroža fašistično važno postojanko v Saragossi.

Tretji zbor pa se zbira pred Huesco in Barastrom.

Trije katalonski zbori so dali republikancem veliko premoč nad fašisti.

Skozi celo leto se Katalonci niso vmešavali v državljansko vojno, kajti v glavnem mestu Katalonije, Barceloni, so bili v vednih sporih socialisti, komunisti in anarhisti.

V maju pa je vlada v Valenciji poslala v Barcelono generala Sebastiana Pozasa in v julija je že razpustil Trockijev organizacijo POUM, je razorožil anarhistične bataljone in je postavil novo katalonsko armado. Pozas pa ima še 200 tisoč vojakov, ki se vežbajo.

Po mnenju vojaških opazovalcev bo močna republikanska armada prekrizala vojni načrt generala Franca, ki je hotel ločiti Katalonijo od Francije in odrezati Valencijo od Barcelone. Franco je pripravil svojo priložnost, ko ni udaril, predno je dospela na bojišče katalonska vojska.

Poleg tega, da so dobili republikanci velikansko vojaško pomoč od Katalonije, je v Barceloni in okoli velike industrije. Tovarne noč in dan izdelujejo orožje, municijo in stroje za aeroplane. Vsi vojaški opazovalci soglašajo s tem, da je general Franco napravil veliko napako, ko je porabil velikansko število vojakov za nepotrebno protiofenzivo pri Brunete, četudi je utrdil republikance.

HENDAYE, Francija, 6. avgusta. — Republikanci so včeraj izvojevali prvo večjo zmago pri Albarracinu. Napad je bil vzprijazen v prvi vrsti, da se republikanci masnojejo

POROČEVALEC NEWYORŠKEGA DNEVNIKA JE BIL ODLIKOVAN

BEOGRAD, Jugoslavija, 6. avgusta. — Z ozirom na govorce, da je bil pokojni poglavar srbske pravoslavne cerkve patriarh Varnava zastrupljen, je policijski načelnik objavil izjavo, katero je podpisalo 7 zdravnikov, ki so zdravili patriarha v njegovi bolezni. Ta izjava popolnoma zavrača vse tozadevne trditve.

INDIJSKI PODKRALJ PRI GANDHIJU

Markij Linlithgow in Gandhi sta se prvič sestala. — Razpravljata o obisku kralja Jurija v Indiji.

SEMLA, Indija, 6. avgusta. — Indijski voditelj Mohandas K. Gandhi in pokralj Indije markij Linlithgow sta se prvič sestala in sta razpravljala o perečih političnih vprašanjih, ki razburjajo deželo.

Podkralj je hotel izvedeti, kako stališče bi zavzela kongresna stranka glede obiska kralja Jurija VI. prihodnje leto, ko bo kronan za indijskega cesarja.

Kongresna stranka je še vedno proti vsaki zvezi s provincialnimi governerji ter se še vedno drži svoje resolucije, da se ne vdeležuje takih svečanosti, kot je kraljevo kronanje. Stranka ni bila vdeležna pri kronanju kralja Jurija V. in se tudi ne mara vdeležiti kronanja Jurija VI.

Obisk kralja in kraljice je nemogoč, dokler provincam vlada večina sovražnih kabinetov, čegar člani se ne marajo vdeleževati sprejemnih svečanosti in za nje prispevati denarja.

Kongresna stranka ima sedaj večino v šestih izmed 11 provin.

Gandhi je prišel na podkraljevo povabilo v Simlo. Povabilo pa ni bilo prej poslano, dokler ni kongresna stranka obljubila, da bo postavila kabinete v provincah, v kateri ima večino. Stranka se je prvotno zavzela, da bo boikotirala novo ustavo.

Uradno poročilo pravi, da sta podkralj in Gandhi razpravljala o splošnih zadevah in o pomoči kmetom.

nad Marokanci, ki so v neki prejšnji bitki neusmiljeno kralji republikance. Pri Albarracinu je prišlo do bitke z bajeneti in noži. Na bojišču je oblezalo na tisoče Marokancev.

Vsi zdravniki so edini v tem, da je pri patriarhu nastopilo zastrupljenje vsled pokvarjene hrane, neposredni vzrok pa je bila pljučnica v zvezi s srčno hibo. Vsebinsa patriarhovega želodca je bila poslana na kliniko, kjer je preiskava dosegla, da v želodcu ni bilo nikakega arzenika, ali kakega drugega strupa.

BEOGRAD, Jugoslavija, 6. avgusta. — Namestnik ameriškega poslanika Charles S. Reed je od vnanjega ministrstva prejel obvestilo, da je policija zopet dovolila poročevalcu lista "The N. Y. Times", Hubertu D. Harrisonu, da ostane v Beogradu.

Po naročilu ministr. predsednika Milana Stojadinovića so mestne oblasti obnovile dovoljenje za njegovo bivanje v Beogradu.

Načelnik jugoslovanskega presbitoria je Harrisonu tudi izročil red sv. Save. Ta red mu je jugoslovanska vlada podelila "za dobro službo" tekom njegovega 14-letnega delovanja v Jugoslaviji.

Beograjska policija je 20. julija Harrisonu odrekla dovoljenje bivanja v Beogradu. S tem je hotela policija prisiliti tuje poročevalce, da svojim listom poročajo samo vladna poročila o političnem položaju v Jugoslaviji. Harrison je obširno poročal o veliki opoziciji proti konkordatu z Vatikanom.

Red sv. Save, ki je zelo visoko odlikovanje, je bil Harrisonu podeljen že v marcu, ker je bil Harrison zadnji časnikarski poročevalec, ki je imel pogovor s kraljem Aleksandrom pred njegovim umorom. Red pa je bil do sedaj zadržan.

ZA SLABE KLOBASE SMRT

MOSKVA, Rusija, 5. avgusta. — Trije uradniki živilskega trga v Nororossku so bili obsojeni na smrt, pet pa jih je bilo obsojenih na zapor enega leta, ker so, kot pravi sovjetska vlada, "skušali uničiti delavski trg".

Obdolženi so bili, da so dovolili prodajati pokvarjene klobase, s katerimi se je zastrupilo 120 ljudi.

NAROČITE SE NA "GLAS NARODA" NAJSTAREJŠI SLOVENSKI DNEVNIK V AMERIKI

"Glas Naroda"

(A Corporation)

Owned and Published by

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Frank Baker, President

J. Lupsha, Sec.

Place of business of the corporation and address of above officers:

216 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Table with subscription rates for various durations and locations like New York, Canada, and Foreign.

Advertisement on Agreement

Uspesni brez podpis in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nova tudi prejšnje bivalne naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

Subscription Yearly \$3.00

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno zgodaj in pravičasno

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y. Telephone: OHelms 3-1242

BOJ ZA ŽELEZNE RUDE

Ozadje velikih svetovnih dogodkov je zelo preprosto. Navadno pa ljudje ne vedo in ne smejo vedeti, kaj se godi ter kam vodijo niti dogodkov, ki pretresajo svet.

Nedavno je evropski državnik izjavil, da ima Nemčija velike interese pri španskih rudnikih železne rude in s tem je pokazal na točko, ki se okrog nje suče vprašanje vojne in mira: to so ležišča rud, neobhodno potrebnih za vojno industrijo.

Dandanes so prisiljene vse države oboroževati se.

Ustvarjen je pa takšen sistem, da se morajo oboroževati vse države, če se oborožuje ena, in da se mora oboroževati tudi najmanjša država, če se oborožujejo vse druge. In vse te države potrebujejo za oboroževanje sirovine.

Zato pač tudi mi vseeno Angliji, ne le Nemčiji, kaj se godi v Španiji, kajti v okolici Bilbaa in Santanderja so velika ležišča železne rude in premoga.

Anglija dobiva od tam zelo mnogo železne rude za svojo vojno industrijo in železo potrebuje zdaj še posebno, ko uredničuje svoj velikopotezni oborožitveni načrt.

Ti rudniki so pod nadzorstvom angleškega kapitala in Angležem je zelo mnogo na tem, da bi se uvoz železne rude iz Španije ne ustavil.

Morda je prav v tem vzrok popušcanja angleške vlade proti generalu Francu.

Vojna na Kitajskem ima isto ozadje.

Kitajska je najbriž sploh najbogatejša na rudah na vsem svetu, a večina rudnega bogastva še ni odkrita, kaj šele, da bi ga izkoriščali.

V severnih kitajskih provincih, ki posebno diše Japoncem, so velika premogovna ležišča, pa tudi železne rude je mnogo, razen tega pa še antimona in wolframa.

Prodiranje Japoncev na Kitajsko ima predvsem gospodarsko ozadje in nikakor ne gre le za obmejne praske.

Japonska je zelo revna na rudah, za oboroževanje in sploh za svojo mogočno industrijo pa potrebuje ogromne železne rude in premoga.

Iz Jugoslavije.

Nenavadno odkritje spomenika.

V Doljanah pri Jablanici v Bosni je bilo napovedano slovensko odkritje spomenika narodnemu borcu Mihovilu Tomiču, katerega opevajo kot velikega junaka mnoge narodne pesmi bosanskih katolikov. Akcija za ureditev spomenika so vodile razne hrvatske prosvetne organizacije. Na slavnostni dan se je zbralo okrog spomenika velika množica ljudstva in slavnostni govorniki, predstavniki raznih društev so izrekli svoje. A ko je zadnji z besedami: "In zdaj odkrivam v čast rodu ta spomenik..." zgrabil za zagrinjalo, ki je prikrivalo spomenik, je iz množice skočil pred njega neki možakar, ki mu je zagrinjalo spet iztrgal iz rok in zaklical: "Ne pustim!" Okrog nega se je zbralo še nekaj mož, somišljenikov ali sotrudnikov, ki so spomenik obkolili ter ga tako zavarovali pred rokami članov slavnostnega odbora. Zbrana množica je bila silno iznenadena in precej časa si in znal nihče raztolmačiti, kaj naj to pomeni. Potem pa je skočil na govorniški oder mož, ki je preprečil odkritje spomenika, ter v kratkem povedal tole: "Mi smo mojstri kamnoseki, klesarji, ki smo po naročilu teh in teh društev spomenik izdelali proti dogovorjenemu plačilu, a še danes zanj ni svoje pošteno delo nismo dobili niti pare. Spomenik je naš in, kadar nam bo delo izplačano, bo lahko spomenik odkrit." Ljudje so te razložitev sprejeli z razumevanjem, odobravanjem in iz množice so se nekateri oglasili, da bodo vplivali na društva, ki so spomenik naročila. Ko je mojster videl razpoloženje množice, je sam stopil pred spomenik ter ga odkril z besedami: "Pa naj bo! Vam zaupam!" Med nastopom mojstrov so se vsi prejšnji slavnostni govorniki in zastopniki društev razgubili na vse strani.

O novi vrsti velikih strupenih kač

Je te dni poročal sarajevskemu muzeju učitelj Sava Jančič iz Kuta. V poročilu je navedeno, da so te kače dolge po poldrugim meter in da plezajo tudi po drevju in grmovju. Učitelj Jančič je to vrsto, doslej v Jugoslaviji neznanih kač, zasledil na hribu Sv. Trojice, blizu naselbine Zelenika pri Kutu. Prve kače je videl že v začetku meseca maja. Učitelj trdi, da so kače zelo strupene in da je od njihovega pika poginilo že mnogo živali. Učitelj je napravil poizkuse s protistrupom, ki ga daje Higijenski zavod v Zagrebu, a v nobenem primeru protistrup ni učinkoval. Učitelj prosi, naj bi sarajevski muzej poslal v njegov kraj vodjo zoološkega oddelka dr. Radovanoviča, da bi preiskal novo vrsto strupenih kač.

Indijski maharadža izvolil Jugoslovenko za kraljico lepote.

Jahalni klub v češkoslovaškem kopalnišču Pieštany je priredil tudi letos svoj tradicionalni ples. Največja privlačnost priveditve je bila volitev kraljice lepote. Priglasilo se je nad 70 lepotic, izmed katerih je bilo zelo težko izbrati najlepšo. Lepotice temnih las so izgubile upanje na uspeh, ko so zvedele, da je v komisiji tudi bopalski maharadža Nawab Hamidula Khan, o katerem je znano, da se bolj navdušuje za svetlolaske. Maharadža je pa izjavil, da se to pot na svoj osebnostni okus ne bo oziral in da hoče biti nepristranski. Prepoval je celo udeležbo na tekmi svoji hčerki, pravi lepotici, češ, da bi utegnili vplivati to na druge člane komisije. Večino glasov je dobila 16 letna Jugoslovenka Gizela Denč iz Pančeva, za katero je glasoval tudi maharadža.

Razbojnik, preoblečen v orožnike.

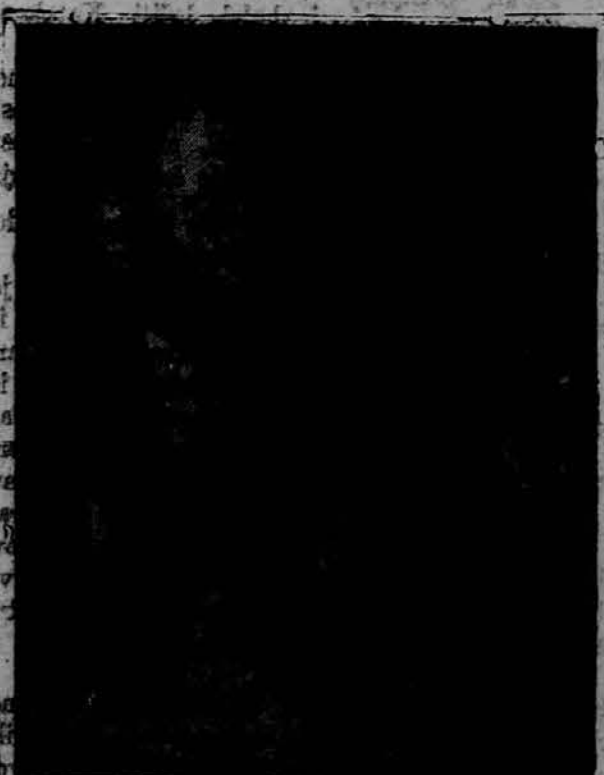
so orožniki obkolili v gozdu Gaju pri koprivniških bregovih. Pri obstrelovanju je bil član te nevarne roparske tolpe, ki je napadla župnišče v Glogovnici, eigan Ivan Kokoška, iz okolice Lentave ranjen v vrat. Orožniki so ga vlovili in potem je izdal svoje tovarišče. Po njegovem zatrdilu pripadajo nevarni tolpi ki je hotela postati naslednica Čarugove družbe: neki Lovro iz Pribislavcev v okolici Čakovca, dva sta iz okolice Murske Sobote, eden pa iz vasi Cirkove v ptujskem srezu. Ti štirje so na umiku pred orožniki v gozdu zavrgli vojaške puške in orožniške obleke ter se hitro

Namestnik generala

Goeringa v Zagrebu.

23. julija so prispeli z letalom v Zagreb nemški general Milch, major Poldke in dva nemška inženjerja mehanika. Nemško letalo sodeluje pri mednarodni tekmi sportnih in turističnih letal, katerih cilj je Curih. Kakor znano, je general Milch namestnik generala Goeringa, na čigar željo je bil start določen Beograd. Letalo je že preletelo progo Beograd-Budimpešta ter je iz Zagreba odletelo v Gradec, odkoder je nadaljevalo pot v Curih. Po ugotovitvi vremena so Nemci odleteli proti Gradcu.

SENATOR AL BEN BARKLEY

novi voditelj demokratske stranke v Washingtonu. Njegov prednik je bil pokojni senator Robinson.

Jacob Baker

predsednik United Federal Workers of America, nove unije odbora za industrialno organizacijo, kateri se lahko pridružijo vsi civilni uslužbenci ameriških zveznih uradov.

preoblekli v stare cape, ki so jih imeli s seboj, oboroženi pa so zdaj z lovskimi puškami. Številno orožnikov se je pomnožilo in so docela obkolili četverico o kateri trdi prijeti eigan Kokoška, da se nihče ne bo živ vdal. Konec zločinske tolpe je blizu.

Pet kaznjencev je zbežalo

s pristave mitroviške kaznilnice Grabovo, ki je od Sremske Mitrovice oddaljena kakih 15 km. Kaznjenci, ki so bili na pristavi zaposleni, so ponoči napadli paznika, ga razorožili in zvezali ter potem zbežali v truškogorske gozdove. Vsi ubožniki so doma iz južnosrbških krajev in v kaznilnico so prišli zaradi razbojništva.

"GLAS NARODA" pošiljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

JAPONCI SI OSVAJAJO BRAZILJO

Japonska se bori z vsemi pripomočki, da bi svoj ogromni prevešek prebivalstva nekje spravila. Prilagodljivosti japonskega kmeta na čisto zelo trdo podnebje Mandžukua pa so postavljene gotove meje. Zato si išče Japonska drugih dežel, ki bi bile primernejše za njene ljudi.

Neprestano se selijo njeni državljani na primer v Brazilijo. Tu ne spreminja ničesar dejstvo, da je ta država v zadnjih letih izdala neke omejitve za priseljevanje. Kvota, ki je določena Japonci, se izkorišča v polnem obsegu. Ta trenutek stoji stvari tako, da je v Braziliji že kakšnih 270.000 Japoncev, od teh samo v državi San Paulo 140.000. Japonci so si v tej deželi zgradili svoja mesta, v njih imajo okrog 12.000 zemljišč in obratov.

Tudi japonsko priseljevanje v Brazilijo ima svojo zgodovino. Prvi rumeni priseljenec so dospeli leta 1908, in so se razdelili preko kavni nasadov San Paula. Tri leta pozneje so prišli novi prevozi, ki so jih poslali v Minaes Geraes. Poskusi s temi priseljeneci so se obnesli tako dobro, da so tako plantažniki, kakor vlada ukrenili v Tokiju vse potrebno, da bi poslali od tam nove ljudi. Takrat je Japonska svoj previjšek pošiljala še v družene države. Do leta 1924, torej do trenutka, ko je vlada severnoameriške Unije izdala stroge ukrepe proti japonskemu priseljevanju, so rumenokožci Brazilijo skoraj popolnoma ignorirali. Odtlej pa je odpotovalo 90 odstotkov Japoncev, ki so si iskali izven Azije novo domovino v Braziliji.

Danes v Braziliji ni pokrajine brez pripadnikov tega ekspanzivnega rodu. Čelo v Mato Grosso imajo večjo naselbino pod imenom Campo Grande, ki šteje 2000 duš in nki se prav dobro razvija. Skoraj vsi japonski priseljeneci se bavijo bodisi s pridelovanjem kave, bodisi s pridelovanjem mateja in riža, z živinorejo in lesno industrijo. Večpica med njimi stremi za tem, da bi dosegla neodvisen položaj. Tudi ob brazilskih rekah in morskih obalah se bavijo z ribištvom in prodajajo svoj plen številnim brazilskim mestom, vasem in naselbinam.

NAROČITE SE NA "GLAS NARODA" NAJSTABEJŠI SLOVENSKI DNEVNIK V AMERIKI

Peter Zgaga

Listi pišejo, govorniki grme: — In napočila bo zora novega dne.

Zora res napoči, solnce nekoliko posije, ponavadi se pa že pred poldnem zmrača.

Živel je mož, ki je imel stransko hudo ženo. No, slednjič ga je Bog rešil in jo je poklical k sebi.

Mož pa, kot da bi se mič ne zgodilo, je šel na dan pogreba delat.

— Kaj je vendar s teboj? — ga je vprašal gospodar. — Čemu si prišel? Danes ti bodo vendar ženo pokopali.

— Veš, — je odvrnil vdovec, — najprej je služba, potem šele zabava.

Dva človeka sta se prepirala. Pa pravi prvi drugemu: — Sicer sem te pa jaz vedno smatral za norca.

Drugi mu pa odvrne: — Jaz sem te pa vedno imel za pametnega človeka.

Toda, kakor kaže, sva se oba zelo motila.

Ljudje najraje govore o tistem, o čemer bi morali molčati.

Molče pa o tistem, o čemer bi morali govoriti.

Skop je tisti zakonski mož, ki podari ženi samo svoje srce.

Jesenska moda predpisuje za jesen dolge kiltje. Bile so že v modi pred tremi ali štiri leti, zdaj bodo pa zopet prišle na vrsto.

V zvezi s tem naslednji utrinček: —

Krilo dolgo do petá, roke golé do ramen — pravi moda šmointaša.

Solne sije skozi krilo: tej obseva dve nožici, oni pa le par polen.

Skoro vse revolucionarne ideje so bile uveljavljene par desetletij potem, ko je bil obesen tisti, ki jih je sprožil.

V neki jugoslovanski vasi so se vršile občinske volitve. Pokalo je, in kri je tekla.

In časopisje je poročalo tri dni po volitvah: — Izvoljeni kandidat je toliko okrevljal, da se bo mogel udeležiti pogreba svojega protikandidata.

Veliko je vprašanj, na katera človek lažje odgovori z rameni kakor pa z jezikom.

Neki newyorskí list je razpisal tisoč dolarjev nagrade za odgovor na vprašanje, kaj je največji vzrok zakonskih ločitev?

Čitatelji so vposlali nešteto odgovorov; dobrih in slabih. Nekaj odgovorov sem čital, pa me vem, kdo je dobil nagrado.

Po mojem mnenju jo je najbolj zaslužil tisti, ki je odgovoril: — Največji vzrok zakonske ločitve je zakon.

Zdravnik je rekel preplašeni žentici: — Bolezen vašega moža je resna, silno resna.

— Zdaj se vaga, ali bo tako resna, silno resna. Zdaj se vaga, ali bo tako ali tako. Če bo do jutri živel, bo dobro. Če pa ne bo do jutri živel, pa res ne vem, kako bo.

Med bližnje sorodnike se prištevajo tudi strici, če so bogati.

Papeži so prekleli že marsikatero slabo stvar.

Edinole fašizma noče papež preklesti.

Denarne pošiljatve DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU. Table with exchange rates for Yugoslavia and Italy. SLOVENIC PUBLISHING COMPANY "Glas Naroda" NEW YORK, N. Y.

Važno za potovanje. Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobili koga od tam, je potreben, da je posten v vsaki stvar. Vseč naše dolgotrajne skrbnje vam zamoremo dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebno preskrbeti, da je potovanje ugodno in hitro. SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau) 216 West 18th Street New York, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

BRUNO WOLFGANG:

MASLO OB GLAVI

Ni bilo moči natančno razumeti, kaj je oče govoril z materjo, ker je vse tako zagrizeno povedal in je kar nekam predse brundal. A slednjic je povedal nekaj prekrasnega, česar v teh nekaj letih otroškega življenja se ni bilo slišati. Rekel je: "Pustite me v miru s temi ljudmi! Ti imajo vsi maslo ob glavi."

Deklici sta takoj pozorno napeli ušesa. "Ema, ali si slišala, kaj je rekel?"

"Maslo ob glavi. Vsi imajo maslo ob glavi!"

"Maslo — je rekel."

"Ob glavi — je rekel."

To je bilo pač najlepše, kar se je od poletja sem, ko je počila vodovodna cev, pripetilo v hiši. Res je, razumljiv ta stavek in bil prav nič. Zakaj je rekel oče: "Pustite me v miru?" In zakaj si naj dajo ljudje maslo na glavo? A kaj bi! Otroci prav dobro vedo, da ni treba vsega razumeti, kar kdo reče. Poglavitno je maslo. Pa ob glavi! Prekrasno!

Ema in Helena sta koj prepodili preprij, ki bi se bil kmalu razvnel. Blaženo sta se objeli in se smejali do solz. Oče je prišel k njima: "Kaj pa je?"

"Maslo ob glavi, hahaha!"

"Vsi imajo maslo ob glavi, hi-hi-hi!" — "Maslo ob glavi, ob Savi, ob kravi..." — Živijo! Oh, očka, kako je to imenitno, kako te imava radi!"

Oče je bil nejevoljen, brččas radi slovnike nepravilnosti stavka in je zabrundal:

"Prvič je tako, da rečemo — maslo na glavi, ne ob glavi."

"Pa saj si ti sam tako rekel."

"Jaz lahko rečem tako, ker sem oče in ker vem, kako se naj pravilno reče. Vedve pa tega ne vesta, zato morata pravilno povedati. In drugič vaju vse to prav nič ne briga, ker tega še ne morete razumeti."

"O, razumeva, razumeva!"

"Kje neki! Saj to pomeni, da..." A kako naj bi človek nedolžnim otrokom razložil take zamotane in kočljive stvari? Oče je spet zabrundal:

"Saj ničesar ne pomeni."

"Zakaj si pa potlej to rekel?"

"Kar tako, za šalo."

"O, ne, saj se nič ne smeješ."

"Pa se za vraga vendar, smejem se!" je srdito zavpil in je zbežal ven. Za njim je odhitela mati. Smehljala se je.

Oba pa nista ničesar drugega pričakovala.

Odlej sta imela otroka novo, neizčrpano igro. Ko sta se zjutraj deklici zbudili, sta se obe obmetavali ko z žogo: "Ema, ti imaš maslo ob glavi. Sto kil!" — "Helena, ti imaš maslo ob glavi. Tisoč kil!"

Čez tisoč se še nista učili. Nato sta obrali vse znanice.

"Teta Barbara — maslo ob glavi." — Stric Andrej — maslo ob glavi. — "Gospod v prvem nadstropju — maslo ob glavi." — Gospod Goričnik — maslo ob glavi. — Gospod Meločnik — maslo ob glavi."

Slišati je bilo ko litanije.

Kukur na moku se je višja oseba pridružila drugi višji osebi. "Vsi vsi — je rekel."

Zvečer, sta sedeč na blazinah, peli svojo pesem:

Maslo v kravi,
maslo ob glavi,
hop, hop, hop.

V šoli sta vse součenke nahručili, da imajo maslo na glavi. Oče jima je ves jezen prepovedal rabo tega izraza in je povedal, da ga morejo samo odrasli pravilno uporabljati. Nato sta ga deklici vprašali, ali morejo imeti samo odrasli maslo na glavi in oče, ker je bil odkritosrčen človek, jima je odgovoril, da samo odrasli.

Otroka sta sklenila, da se bosta zdaj obračala le na odrasle.

Tedaj sta šli deklici s starši nekoč k stricu Adolfu, ki je bil slaven politik in ki bi maj očetu preskrbel neko imenitno službo. Deklicama je bilo strogo prapovedano vtičkati se v pogovor in zares sta hrabro molčali do konca. A ko je šel oče v predsobo po suktnjo, se nista mogli več premogovati in sta planili k stricu, rekoč: "Stric, nekaj novega?"

"No, kaj pa?" je dobitno vprašal stric.

"Ti imaš maslo ob glavi," sta zmagoslavno vzkliknili in zaploskali. Stric se je osupnil kot bi tresčilo vanj in videti je bilo, da ga je to sporočilo vznejevoljilo. Mogoče je bil razočaran, saj novega vendar ni nič slišal. Novo je bilo le to, da o tem sploh kdo govoril.

"Kdo vama je pa to rekel?" je siknil.

"Očka je rekel..."

"Vsi imajo," je klavčno dodala Helena.

A zdelo se je, da je stricu tudi to znano. "Adijo!" je zakričal in zaloputnil vrata brez slovesa.

Iz tiste službe pa za zdaj ni bilo nič.

Ker oče, kot je kazalo, ni bil v krogu svoje zadovoljen z delovanjem svojih hčerk, sta si izbrali tuje ljudi za to lepo igro. Slehernemu, ki sta ga dobili, sta povedali kot imenitno šalo, da ima maslo na glavi: mlekarju, pekcu, mesarju, glaščičarju, instalaterju radia, mehaniku pisalnih strojev in gostilničarju. Celo nad visoke dostojanstvenike sta se spravili.

Oče je bil ves iz sebe.

"Zdaj imamo same smrtne sovražnike," je zastokal. "Več ko tri ducate sodnijskih tožb sem si nakopal na glavo."

Toda spet se je zmotil, kot že večkrat. Nihče ga ni tožil.

Nasprotno! Ko se je bila prva zvezla polegla, se je mrznja spremenila v posebno prijaznost. Očetu so se še bolj odkrivali in globlje priklanjali ko doslej, da bi nazorno pokazali, da nimajo masla na glavi. In celo stric, politik, je kar sam od sebe pomudil očetu službo.

To je bilo zagonetno. Skoroj strahotno.

Odkod je pihljat ta mlačni veter? Odkod so se pozibavale mirovne palme?

"Ali je človek, kar Bog varuj, zares dober kakor vedno pravimo? Ali sta imela otroka zares dar vidcev, kar imajo samo otroci, in sta skrivši zapazila maslo na glavah? Ali obdaja glavo vsakogar, ki ima kako zadolžnico, čeprav le majhen sijaj breztelesnega masla, ki ga vidi samo jasno oko? Ali ima vsakdo kako rumeno liso, kak nesvetniški sij?"

Odrasli tega ne vedo. Toda otroci vedo, in včasih to tudi povedo

JARDINE PRETI Z ODKRITJI

Reverend Jardine, anglikanski župnik, ki je poročil vojvodo Windsorskega in ki se mu dija ta čas, kakor znano, na predavalni turneji po Ameriki, je v newyorskem "Timesu" objavil odprto pismo, ki je zbudilo širom Združenih držav največjo pozornost. Znano je, da je poroko vojvode Windsorskega izvršil proti volji in prepovedi anglikanske cerkve, ki se je potem maščevala s tem, da mu je odvzela njegovo mesto. Toda tudi v Ameriki mn njejkričal in zaloputnil vrata brez slovesa.

Mnogo organizacij, ki so ga povabile na predavanja, je bilo pod pritiskom cerkvenih krogov prisiljenih, da so ta predavanja odpovedala. Jardine odgovarja sedaj s tem, da bo po potrebi izdal nekoliko skrivnosti okrog odpovedi vojvode Windsorskega na prestol. Stori bo to ob svoji bližnji pridigi v Baltimore, v hiši, v kateri se je rodila bivša ga. Simpsonova, pridigoval pa bo krogu "pravih in svobodnih kristjanov."

Ze sedaj poudarja to, pravi v svojem odprtem pismu, da gre za odstop Edvarda VIII. na račun politične zveze med Baldwinom in nadškofom Canterburyjskim. Uloga te politične zveze je bila v vsej aferi več nego škandalozna, pravi Jardine dobesedno. V septembru se hoče vrniti na Anglesko in tudi tam bo skrbel za to, da pride resnica do svoje pravice. Potoval bo po mestih in vaseh in vsepovsod razkrival ozadja skrivne zveze med cerkvi in vlado.

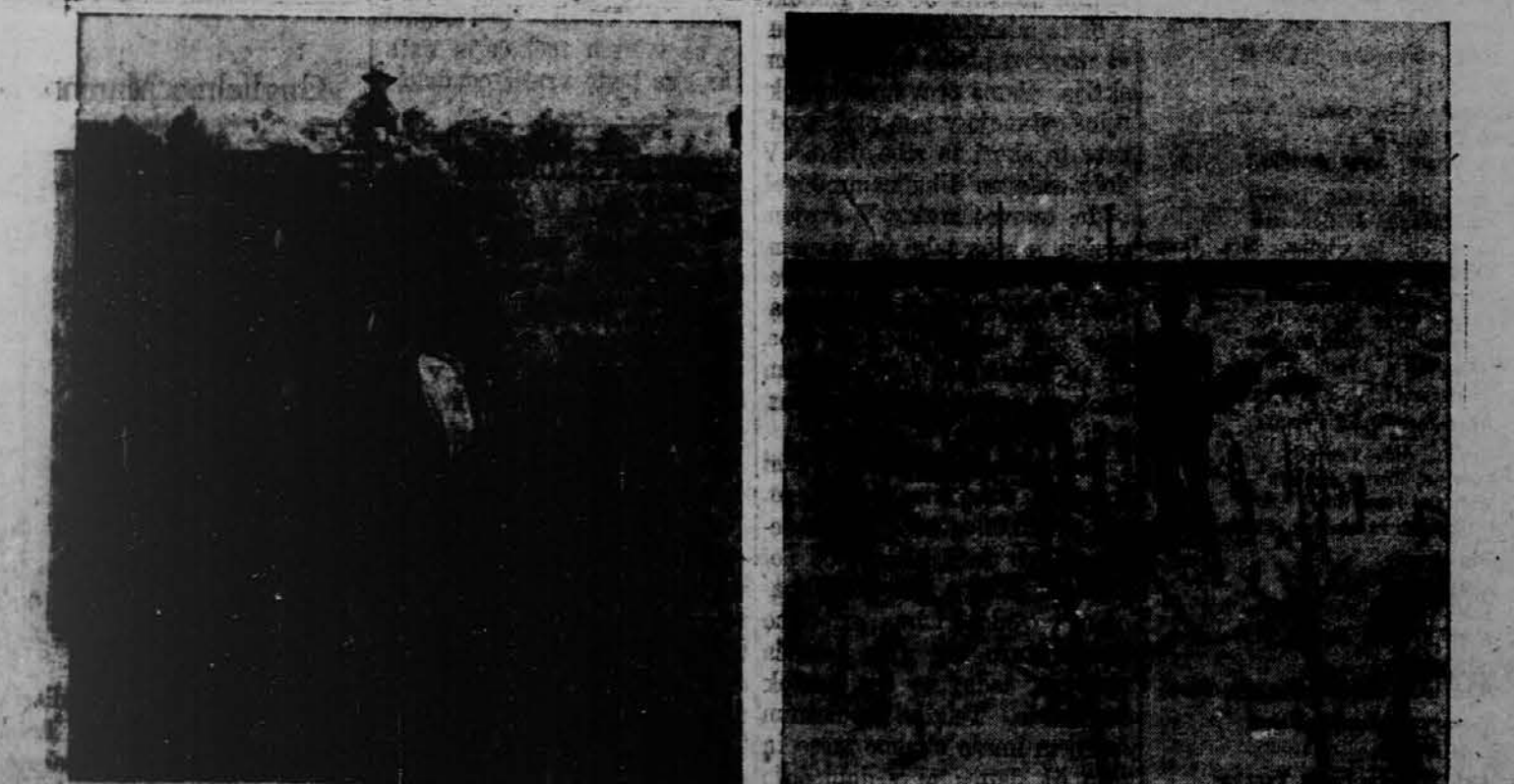
PESEK ZMAGUJE V AFRIKI

V švicarskih Alpah so opazovali v zadnjih tednih na mnogih mestih, kjer je še kaj snega, rdeč pesek, ki je bil legel kot debela plast na snežne ploskve. V drugih predelih Švice, v Italiji in Franciji pa so opazovali "krvavi dež" ki ni nič drugega, vsaj ne v tem primeru, nego voda, pomešana z majdrobnejšim rdečim peskom.

To je pesek iz saharске puščave. Afriški pesek potuje celo čez morja, praputuje Sredozemsko morje in se usipa na evropske gore. Če bi pa potoval samo ta pesek, ki ga odnaša veter v Evropo, bi bila Afrika lahko mirna. Toda tam imajo že stotletja pojav, ki postane v dveh, treh stoletjih lahko usoden za vso Severno Afriko. To je pojav, po katerem se Sahara čedalje bolj širi preko afriške celine.

Bodisi, da so ljudje preslabo gospodarili z gozdovi, bodisi da delajo kože preveč škode med mladim drevjem in da preradikalne uničujejo travno rušo, zemlja postaja čedalje bolj gola, njene peščene vrhne plasti se razkrivajo in se pod vplivom vetrov pomikajo naprej ter širijo puščavo s svoje strani. Kjerkoli prihaja pesek v gibanje, tam ni več mogoče misliti na obdelovanje zemlje. V zadnjem času poročajo tudi iz Kenje, da nastaja tam puščava. Teško je računati, kakšne bodo posledice tega zmagovitega pohoda puščave v rodovitna ozemlja, gotovo pa je, da gre proti koncu neki razvoj, ki se je začel v dnevih Kartagine.

RAZLIKA MED LETO S IN LANI

Is vsah krajev srednjega zapada prihajajo poročila o dobri letini. Slika na levi je bila posneta pri Creve-Coer v državi Misouru. Poleg je slika, predstavljajoča opustošeno kmetno polje v Coloradu po v eliki suši leta 1936.

L. Ganghofer:

Grad Hubertus

:: Roman ::

174

"Kar ti moram povedati, te bo hudo zadelo." Nekako tovariško sočutje je zvenelo iz lovčevih čudnih besed. "Toda biti mora!" Schipperju se se zasvetile oči. "Ko oprezujem tako v izbo, čujem, kako pravi mlajši: ali bi ne bilo boljše, če bi poskusila svoje srečo v revirju za vilo Tram? Tedaj oni drugi burno odkima z glavo, ne črhnje nobene besede in boljši v ogenj. In mlajši se čudno špansko zastneji, sune pajdaša s komolcem in pravi: "Kajne, Francetu hodiš raje s poti — stari in mladi — to bi bilo le preveč za vest!"

France je prihušeno kriknil, planil k Schipperju in ga zgrabil za prsi. "Pri svoji časti in zveličanju, Schipper, ali je res, kar praviš?"

"Pri moji časti in zveličanju, res je!"

Tedaj je Francetu roka omahnila. "Zdaj ti pa pravim, Bog ti povrni, ker si prišel pome! Pojdiva!"

Schipper je še za hip postal. Zamrazilo ga je po telesu in glava mu je zlezla med ramena. Spregovorila nista nobene besede več. Ko sta vsa oznojena vstopila iz cretne drage, je bila megla tako gosta, da se jima pri nadaljni hoji ni bilo treba nič skrivati. Samo sezula sta se in hodila bosa. Videla sta komaj trideset korakov pred seboj. Toda vedno bliže se je razlegala in jima varno kazala pot svatovska pesem veselega ruševca.

Tedaj je pod plazovi zabobnel strel. Njegov odmev je zadržala gosta megla. Ruševca je n-molknil.

"Petelinu je veljalo!" je vzkliknil Schipper. "France, zdaj ga imava!" V svoji hlepečni vneti Schipper ni opazil, da je govoril samo o anem. "Zdaj nama mora priteči v roke! Drži se na levo. France, jaz krenem na desno. Tako ga imava v sredi! In bodi pameten, France! Če se naključji, se nič ne oščajaj! Raje on, ko ti!"

France ni odgovoril. Njegov zgoči pogled se je upiral v sivi hlap, ki je zastiral višino. Krenil je na levo in se neslišno izgubil med skalovjem.

Schipper je smuknil v drugo stran. Ko je zavil za skalo, je odprl puško, potegnil iz nje cbe patroni, ju skrbno pregledal in položil spet v cevi. "Za vsak primer! Imeti hočem mir!"

Tudi France je, ko je prišel na stečino, ob-

ZNAMENITI ROMANI KARLA MAYA

Kdo bi ne hotel spoznati "Vinetova", idealnega Indijanca, ki mu je postavil May s svojim romanom najlepši spomenik?

Kdo bi ne hotel biti z Mayem v "Padišahovi senci" pri "Oboževalcih Ognja", "Ob Vardarju"; kdo bi ne hotel čitati o plemenitem konju "Rihju in njegovi poslednji poti"?

TO SO ZANIMIVI IN DO SKRAJNOSTI NAPETI ROMANI! I I

<p>IZ BAGAČADA V STAMBUL 4 knjige, s slikami, 627 strani Vsebina: Smrt Mohamed Amna; Karavana smrti; Na begu v Goropa; Družba En Naz. Cena .....1.50</p>	<p>V GORAH BALKANA 4 knjige, s slikami, 576 strani Vsebina: Kovač Šimen; Zaroza s zaprekami; V gočbnjak; Mohamedanski svetnik Cena .....1.50</p>
<p>PO DEŽELI ŠAPIETARJEV 4 knjige, s slikami, 677 strani Vsebina: Brata Aladžija; Koča v botoski; Miridit; Ob Vardarju Cena .....1.50</p>	<p>WINETOV 12 knjig, s slikami, 1733 strani Vsebina: Prvikrat na divjem zapadu; Za življenje; Nšo-El, lepa Indijanka; Prokletstvo zlata; Za detektiva; Med Komanči in Apaeli; Na nevarnih potih; Winetovov roman; Sans Edr; Pri Komančih; Winetova smrt; Winetova opotoka Cena .....2.50</p>
<p>SATAN IN ISHARIOT 12 knjig, s slikami, 1704 strani Vsebina: Izseljenci; Yuma štar; Na sledu; Nevarnosti nasproti; Almaden; V tleh delih sveta; Indijalec; Na lovu; Spet na divjem zapadu; Rešeni milijoni; Dediči Cena .....1.50</p>	<p>ŽUTI 4 knjige, s slikami, 597 strani Vsebina: Boj s medvedom; Jama draguljev; Končno — Rih, in njegova poslednja pot Cena .....1.50</p>

Naročite jih lahko pri:

KNJIGARNI "Glas Naroda"

216 West 16th Street New York, N. Y.

NE MOREM TI RAZODETI ...

ROMAN IZ ŽIVLJENJA ZA "CLAS NARODA" PRIREDIL: I. M.

5

"Takrat me je hudo zadelo, Rena. In to na mene še vedno vpliva, ako na to mislim. Kaj je sledilo tej katastrofi, si moreš misliti. Strelji so prklicali služinčad. Poklicali so zdravnika, ki pa je mogel samo potrditi smrt obeh zakoncev. Sli so po oskrbnika in so brzojavili sorodnikom. Živel je še Ernstov bratranec s svojo družino v bližnjem mestu. Bratranec je prišel ter je prevzel varušvo nad malo Gardo. Kmalu nato se je s svojo družino preselil na Ranek, kjer še vedno živi. Strašna novica je mater gospe Marije vrgla na bolniško posteljo; kmalu nato je umrla in nekaj let pozneje je umrl tudi profesor. Meni je bilo, kot bi s svojimi prijatelji izgubil domovino. Z Ernstovim bratranecem si nisva bila dobra. Ravno tako mi je bil neljub, kot jaz njemu. In pozneje, ko sem odšel z Raneka, sem vsajih slišal samo od starega oskrbnika, kako se godi mali Gardi.

Povedal mi je, da stričeva družina za njo dobro skrbi in k sreči še ne more razumeti, kaj ji je bilo odvzeto. Vrtnar in jaz, edini pričevalci nesrečnega dogodka, sva morala pred sodiščem izpovedati, da je bil baron Ernst Ranek vstreljen vsled nepredvidnosti svoje žene; medtem ko je njo v čelo zadel strel, ki se je sprožil iz puške, ki je padla Raneku iz roke. Na gradu sem ostal še do pogreba svojih prijateljev in dokler ni bilo vse najpotrebneje rešeno. Po nekaj letih je umrl tudi stari oskrbnik in od tedaj nisem o Raneku ničesar več slišal. Ko sem se nato po svoji vrnitvi v Berlin kmalu poročil z Dagmuno materjo, je bilo moje zanimanje obrnjeno v druge smeri, toda teh, meni tako dragih ljudi, nisem pozabil. To podoba sem shranil v spomin na nje in ravno tako nekaj pisem, ki sem jih prejel od barona Raneka. Zraven je tudi nekaj pripisov njegove žene. Ako te zanima, moreš ta pisma brati. Iz njih boš izprevidela, kako izborna značaja sta bila ona in ona in kako škoda je bilo, da sta morala tako zdrava, srečna in življenja ljubeča človeka tako mlada umreti. Ko boš pisma prebrala, lahko pisma in sliko uničiš. Misli sem že na to, da bi vse poslal baronesi Gardi Ranekovi, pa tega nisem storil. Mogoče bi s tem samo odprl staro rano in bi pri njenih sorodnikih mogoče celo prišel na sum, da se jim hočem vsiljevati.

"Zato pa bom to pozabila, papa. Kar si mi o teh ljudeh povedal, imam do njih veliko sočutje in bi se mi zato zdelo škoda, da bi uničila njihova pisma in sliko."

"Dobro, v tvojih rokah, vem, je vse varno. Toda sedaj greva dalje."

Oba pregledujeta druge listine in Rena mora večino mničiti. Ko je bilo vse urejeno, leže Džorž Persik v blazine in diha, kot bi bil rešen velikega bremena.

"Sedaj mi je breme padlo od srca, Rena. Vse to sem že hotel davno urediti, pa nikdar nisem imel prave priložnosti. Sedaj tudj o vsem voš, kaj se mora vse zgoditi po moji smrti."

Rena ga solznih oči pogleda.

"Saj ne govori o svoji smrti, papa, tega ne morem slišati."

Očem, pa se žalostno zasmije.

"Zaradi tega ne bom umrl ne uro prej ne slej; zaradi tega bodi brez skrbi. Zaradi tebe bi še rad nekaj let živel, toda, kakor Bog hoče!"

Renata prinese bolniku okrepčujočo jed in mu jo pomaga jesti. Nato pa ga prosi, da poskusi spat. Pravi mu, da bo ostala v sosedni sobi, dokler bo spal. Pa še predno more iti iz sobe, pride zdravnik bolnika pogledat.

"Danes pa pridete malo pozneje kot navadno, gospod doktor," pravi Džorž Persik in poda staremu prijatelju roko.

"Nisem mogel priti prej, ker so me zadrževali resni slučaji," odgovori stari gospod ter sede poleg bolnikove postelje. In pogledavši Rena, vpraša smeje: "Ali je naš bolnik kaj priden, gospica Rena?"

"Malo se je izmučil, gospod doktor, ker je na vsak način hotel pregledati pisma."

"O, take stvari rajše odložite do časa, ko boš zdrav," se huđuje zdravnik nad bolnikom.

Džorž Persik se slabotno nasmeje.

"V mojem položaju človek ne sme ničesar odložiti, dragi gospod doktor. Treba je bilo marsikaj važnega urediti. In zopet so mi prišla v roke pisma mojega prijatelja barona Ernsta Raneka. Saj se še spominjate, ker ste bili tedaj, ko se je poročil z Marijo Losen, hišni zdravnik pri profesorju."

"Seveda, zelo dobro se spominjam, bil je krasen človek. Škoda zanj in za njegovo mlado ženo. Strašna nesreča je bila to, da sta pri tako nesrečnem slučaju morala umreti dva tako zdrava, mlada in lepa človeka. Ako vidim, da toliko starih in bolehnih ljudi hodi okoli, pa dosežejo visoko starost, potem ne razumem usode, da pograbi tako mlado, zdravo kri. Toda stariši gospe baronice Ranikove so tudi postali žrtve iste nezgode. Pri svoji moči bi mogli biti stari sto let, ako jim vsled žalosti nad smrtjo njihove edine hčere ne bi bila odvzeta vsaka volja do življenja. Kjer ni volje do življenja, tedaj imajo zdravniki vedno mnogo dela. To si morate tudi vi vzeti k srcu, dragi gospod Persik. Tudi vi nimate več prave volje do življenja, odkar je umrla vaša gospa in mati gospičice Rene."

Bolnik samo slabotno zamahne z roko; toda Rena zdravniku prikaže. Pazno je poslušala njegove besede in si jih je vtisnila v spomin, ne da bi tedaj slutila, da ji bodo ravno iste besede ob neki zelo važni priložnosti nekega dne zopet prišle v spomin.

"Volja do življenja!" te besede starega zdravnika so jo ganile v dno srca.

"Da, gospod doktor, papanu samo pojasnite, da je volja do življenja pri vsaki bolezni dvojno potrebna."

(Dalje prihodnjič.)

KAJ POMENI FAŠIZEM ZA KMETE

Pogled na razvaline kmečke hiše v bližini Vallecasa na Španskem. Hišo so porušile bombe iz fašističnih letal.

Razne vesti.

SOVJETSKI DALJNI VZHOD.

Moskovska "Pravda" priobčuje občiren članek tajnika daljnjevzhodnega odbora komunistične stranke Varekisa o položaju na sovjetskem Daljnem vzhodu. V zadnjih treh letih in dustrijske in vojaške izgradnje Daljnega vzhoda je bilo investiranih nad 6 milijard rubljev v javna dela in velik del obširnega načrta je e izpolnjen. V glavnem je zgrajena industrijska baza v območju novega mesta Komsomolska ob reki Amur in zvezano je s sibirsko glavno železnico po stranski železnici Komsomolsk-Voločajevsk. Zgrajenih je tudi že več avtomobilskih cest.

Izmed 9 oblasti Daljnega vzhoda je bila posvečena največja pozornost Etrobidžanu, židovski avtonomni oblasti, ležeči nasproti ustju reke Sungare, pritoka reke Amur, torej nasproti ustju glavne vodne poti Japonecev. Toda Birobidžan je zaenkrat še redko naseljen, saj šteje samo 120.000 prebivalcev. Vsa vprašanja izgraditve industrije in utrdb so

odvisna od te redke naseljenosti Birobidžana in pomanjkanje delovne moči. Prvi korak k pridobitvi industrijskega delavstva je bil storjen, ko so zvišali mezde na 350 rubljev mesečno, kar pomeni 20 do 30 odst. več, nego zaslužijo delavci v evropski Rusiji. Mnogo bo odvisno od nadaljnega naseljevanja v te kraje. Iz evropske Rusije so že poslali na Daljni vzhod več tisoč deklet in tako bo ustanovljenih mnogo novih rodbin. Dohiti je treba še potrebno število inteligence in kvalificiranih delavcev, kmetom je pa treba poskerbeti kredit. Brez teh ukrepov bodo premogovniki tudi v bodoče izpolnjevali le polovico načrta, kmetje pa ne bodo mogli obdelati toliko zemlje, kolikor bi jo morali po načrtu.

NOVE ARETACIJE V RUSIJI.

Kakor poročata pariški časopis "Temps" so v Filiju pri Moskvi aretirali ravnatelja tamkajšnje tovarne za letala, ki izdeluje štirimotorne bombnike.

Obtožili so ga, da je počenjal sabotažo po navodilih, ki mu jih je dal v drugem moskovskem procesu na smrt obsojeni in nato jutistificirani Pjatakov. Aretirali so tudi več drugih ravnateljev in inženirjev tovarn za vojni material.

V poučenih moskovskih krogih menijo, da bodo aretirali tudi znanega pisatelja Borisa Pilnjaka. Pilnjak je imel v zadnjih letih večkrat nespornazume s sovjetsko vlado. V zadnjem času so ga javno napadali zavoljo njegovih prijateljskih zvez z Radekom. V lanskem septembru je na nekem pisateljskem zborovanju priznal, da je pošiljal Radeku denar, ko so tega pred nekoliko leti vrgli iz stranke in ga pregnali v Turkestan. Pilnjak je baje podpisal tudi Radekovo ženo, ki je po obsodbi svojega moža zašla v težke razmere.

Po nekih drugih vesteh so baje aretirali tudi bivšega kneza Mirskega, ki je živel dolgo kot emigrant v Londonu in se je potem vrnil v Moskvo.

POLETNO SPANJE ŽIVALI.

Kakor imamo živali, ki se umaknejo pred bližnjo zimo v svoje dupline in prebijejo tam zimske mesece v smrti podobnem spanju, tako imajo tudi v toplih deželah živali, zlasti ribe, plazilke in druge, ki si v poletnem času privoščijo takšno spanje.

Med tem ko se živali severnejših krajev z zimskim spanjem varujejo pred mrazom in pomankanjem hrane, tako se živali s poletnim spanjem varujejo pomanjkanja vode. Prav spretna je v tem pogledu neka, do dva metra dolga riba, ki živi v Sambetolu, Kongu, Belem Nilu in drugih afriških veletokih ter rekah. Ko pride čas velike suše, se ta riba zakoplje kakšnih 50 cm globoko v blato mlak in si iz lastne sluzi napravi plašč, ki se v njem skrrije. Samo prav majhne luknjice ostanejo v tem plašču odprte in skozi te riba diha. V dobi suše ne diha namreč več vode, temveč zrak. V svojem plašču je riba tako na varnem, da jo je mogoče v njem prevažati daleč proč in tako prihajajo tudi eksemplarji te ribe, ki se imenujejo z latinskim imenom protopterus ananetus, tudi v Evropo.

Podobna žival živi v Južni Ameriki, v Amaconki in njegovi pritokih, a tudi v nekaterih vodah Avstralije. Če položijo te ribe s poletnim spanjem v vodo, ki ima približno temperaturo kot njih domača vodovja, tedaj se čez kratek čas zbude. Te ribe s poletnim spanjem imajo okusno meso in zato jih domačini v dobi suše radi izgrebavajo in jedo. Mnogo plazilk in dvoživk poleti na podoben način sp. To velja za razne tropske ka-

ZEMLJEVIDI

STENSKI ZEMLJEVIDI JUGOSLAVIJE

Na močnem papirju s platnenimi pregibl 7.50

POKRAJNI ROČNI ZEMLJEVIDI:

Jugoslavija 30
Dravska Banovina 30

CANADA

..... 40

ZDRUŽENIH DRŽAV

VELIKI 40
MALI 15

NOVA EVROPA

..... 60

ZEMLJEVIDI POSAMEZNIH DRŽAV:

Alabama, Arkansas, Arizona, Colorado, Kansas, Kentucky, Tennessee, Oklahoma, Indiana, Montana, Missisipi, Washington, Wyoming 25

Illinois, Pennsylvania, Minnesota, Michigan, Wisconsin, West Virginia, Ohio, New York, Virginia 40

Narčilom je priložil denar, bodi si v gotovini, Money Order ali pošte znamke po 1 ali 2 centa. Če pošljete gotovino, rekomandirajte pismo.

KNJIGARNA "CLAS NARODA"
21f W. 18 Street
New York, N. Y.

če in za krokodile, ki se med sušo zakopljejo v globoko blato in se zdramijo šele tedaj, ko prikaplja voda do njih skrivališč. Poletne zaspance imamo tudi med mehkužci in malimi sesalci. Tako spi tanrek ali madagaskarski jež, ki živi na Madagaskarju, otoku sv. Mavricija in Reonionu, vsako poletje v dobi suše šest do sedem mesecev. V tem času seveda ničesar ne je. Te živali, kakor tudi že prej omenjene afriške ribe, spijo celo dlje, nego naši zimski zaspanci. Z njimi se more v tem pogledu kosat samo še alpiska mrmotica.

Kakor pri naših živalih z zimskim spanjem, je tudi pri živalih s poletnim spanjem presnova zelo reducirana.

Takšne živali lahko primeš v roke, ne da bi pokazale kakšen znak življenja.

KONEC STAVKE V PARIŠKIH HOTELIH.

Iz Pariza poročajo, da je prišlo do pozitivnega zaključka v pogajanjih med pariškimi hotelirji in njihovimi stavkujočimi natakarkji. Sporazumeli so se v vseh točkah in natakarkji se bodo vrnili na delo.

KONCENTRACIJSKA TABORIŠČA V RUSIJI.

V sovjetski Rusiji so osnovali tri različne vrste koncentracijskih taborišč. Ta taborišča bodo prav za prav neke vrste delovna taborišča, v katerih bodo morali vsi komunisti, ki so obtoženi trockizma, opravljati brezplačno delo za državo v skladu s svojimi sposobnostmi. V prvo vrsto taborišč pridejo bivši ljudski pozerjeniki, diplomatski zastopniki in visoke osebnosti kominterne. V druga taborišča pridejo pisatelji, visoki državni uradniki in drugi intelektualci. Tretja vrsta taborišč je pa za one, ki so bili v zvezi s procesom proti maršalu Tuhačevskemu. Z interniranci bodo ravnali tako, kakor z navadnimi jetniki.

Prilite nam sa cene voznih listov, rezervacijo kablu in pojanila sa potovanja.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau)
216 W. 18th St., New York

KRETANJE PARNIKOV SHIPPING NEWS

- 10. avgusta: Europa v Bremen
- 11. avgusta: Queen Mary v Cherbourg
- 14. avgusta: Vulcania v Trst, Champlain v Havre
- 18. avgusta: Normandie v Havre, Aquitania v Cherbourg
- 19. avgusta: Bremen v Bremen
- 21. avgusta: Paris v Havre, Conte di Savoia v Genoa, Barenegaria v Cherbourg
- 24. avgusta: Roma v Genoa
- 25. avgusta: Queen Mary v Cherbourg
- 26. avgusta: Ile de France v Havre, Europa v Bremen
- 28. avgusta: Lafayette v Havre, Saturnia v Trst
- 1. septembra: Normandie v Havre, Aquitania v Cherbourg
- 3. septembra: De Grasse v Havre
- 4. septembra: Champlain v Havre, Bremen v Bremen, Rex v Genoa
- 8. septembra: Queen Mary v Cherbourg
- 9. septembra: Paris v Havre
- 11. septembra: Ile de France v Havre, Barenegaria v Cherbourg, Europa v Bremen, Conte di Savoia v Genoa
- 15. septembra: Normandie v Havre, Aquitania v Cherbourg
- 18. septembra: Vulcania v Trst
- 22. septembra: Queen Mary v Cherbourg, Bremen v Bremen
- 24. septembra: Lafayette v Havre, De Grasse v Havre
- 25. septembra: Champlain v Havre, Rex v Genoa
- 27. septembra: Paris v Havre
- 28. septembra: Europa v Bremen
- 29. septembra: Barenegaria v Cherbourg, Normandie v Havre

Guglielmo Marconi

slavni italijanski iznajditelj, ki je nedavno umrl. Izum brezžičnega brzojava nekateri pokrivili le njemu pripisujejo. Precej zaslug za to iznajdbo imata tudi Jugoslaviana Pupin in Tesla.

VAŽNO ZA NAROČNIKE.

Polez naslova je izključno do tedaj imate placano naročnino. Prvi številka pomeni mesec, druga dan in tretje pa leto. Da nam priložite potrebnege dela in stroškov, Vas prosimo, da skušate naročnino pravčasno poravnati. Pošljite naročnino najkasneje nam ali jo pa plačate našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.

VEČINA TEH ZASTOPNIKOV IMA V ZALOGI TUDI KOLEDARJE IN PRATIKE; ČE NE JIH PA ZA VAS NAROČE. — ZATO OBIŠČETE ZASTOPNIKA, ČE KAJ POTREBUJETE

- CALIFORNIA:**
San Francisco, Jacob Laushin
- COLORADO:**
Pueblo, Peter Cullig, A. Saffid
Walsenburg, M. J. Barak
- INDIANA:**
Indianapolis, Fr. Zupančič
- ILLINOIS:**
Chicago, J. Bevdž, J. Lukančič
Cicero, J. Fabian (Chicago, Cl. v. in Illinois)
Joliet, Mary Ramblich
La Salle, J. Spellich
Mascoutah, Frank Augustin
North Chicago in Waukegan, id. thias Waršek
- MARYLAND:**
Kitsmiller, Fr. Vodopivec
- MICHIGAN:**
Detroit, L. Plankar
- MINNESOTA:**
Chisholm, Frank Goulo
Ely, Jos. J. Pesbel
Ereloth, Louis Goulo
Gilbert, Louis Vessel
Hibbing, Jo. La Povše
Virginia, Frank Hrvatič
- MONTANA:**
Roundup, M. M. Paulan
Washoe, L. Champe
- NEBRASKA:**
Omaha, P. Broderick
- NEW YORK:**
Gowanda, Karl Števančan
Little Falls, Frank Marš
- OHIO:**
Barberton, Frank Trema
Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karlinger, Jacob Resnik, John Slapančič, Girard, Anton Nagoda
Lorain, Louis Balant, John Krynski
Youngstown, Anton Kikelj
- OREGON:**
Oregon City, Ora. J. Koblar
- PENNSYLVANIA:**
Be-demer, John Jevnikar
Broughton, Anton Ipavec
Conemaugh, J. Brezovec
Coverdale in okolica, Mrs. Ivana Rupnik
Export, Louis Zupančič
Farrel, Jerry Okorn
Forest City, Math. Kamin
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Fr. Ferencik
Johnstown, John Polinac
Krayn, Ant. Taušelj
Luzerne, Frank Balloch
Midway, John Žant
Pittsburgh in okolica, Philip Progar
- PHILIP PROGAR**
Steelton, A. Hren
Turtle Creek, Fr. Schiffrer
West Newton, Joseph Jovan
- WISCONSIN:**
Milwaukee, West Allis, Fr. Šibak
Sheboygan, Joseph Kikelj
- WYOMING:**
Rock Springs, Louis Trnčar
Diamondville, Jo. Rollich
Vsek zastopnik imaj potrdilo sa sveto, kdere je prejel. Zastopnika toplo priporočamo.

ČRŠAVA "CLAS NARODA"